

А. В. Хомутенко

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів Одеського національного економічного університету, Одеса, Україна, allakhomytenko@mail.ru

**ПРАГМАТИКА ТА СЕМАНТИКА ТЕРМІНІВ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ
“СУСПІЛЬНІ ФІНАНСИ”, “ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ” ТА “ДЕРЖАВНІ
ФІНАНСИ”**

Анотація. Динамізм та збалансованість соціально-економічного розвитку країни значною мірою залежать від її фінансового потенціалу та системи управління фінансами. Остання, у свою чергу, ґрунтується на визначених теоретико-організаційних та нормативно-правових засадах. Теоретико-організаційні засади системи управління фінансами на всіх рівнях економічної системи країни формуються через наукові дослідження. Однозначність тлумачення термінів фінансової науки сприяє сутнісному розумінню явищ і процесів, яке дає можливість учасникам відповідної діяльності застосовувати оптимальний набір методів та інструментів управління. У цьому контексті важливо сформувані семантичні межі та прагматику вживання базових термінів фінансової науки, до яких відносимо суспільні фінанси, публічні фінанси та державні фінанси. Проведене дослідження показало, що нормативна невизначеність і наукова полеміка навколо дефініцій названих термінів призводять до розмивання їхніх семантичних меж та неврахування прагматики уживання. З метою розв'язання цієї проблеми було досліджено етимологію окремих слів, визначено прагматику їх уживання, здійснено компаративний аналіз економічних відносин, які виникають на різних рівнях економічної системи, та запропоновано дефініції вказаних термінів, котрі розкривають їхню економічну природу. Доведено, що суспільні фінанси охоплюють усі економічні відносини, пов'язані з рухом певної частини суспільних фінансових ресурсів. Елемент таких відносин, котрі мають імперативний характер, становлять публічні фінанси, які на макрорівні слід уважати державними фінансами. Обґрунтовані пропозиції щодо уточнення семантичних меж та прагматики вживання окремих термінів фінансової науки дадуть змогу вдосконалити її теоретичні засади, що позитивно позначиться на управлінні фінансами країни.

Ключові слова: фінансова наука, суспільні фінанси, публічні фінанси, державні фінанси, суспільні фінансові ресурси, прагматика вживання термінів, семантичні межі термінів.

Табл. 2. Літ. 35.

Alla Khomutenko

Ph. D. (Economics), Odessa National Economic University, Odessa, Ukraine

**PRAGMATICS AND SEMANTICS OF FINANCIAL SCIENCE
TERMS “COMMUNITY FINANCE”, “PUBLIC FINANCE”
AND “STATE FINANCE”**

Abstract. Dynamism and balanced socio-economic development of the country largely depends on the financial potential the country and the management system of finance. The last, in turn, is based on specific theoretical, organizational, and legal bases. Theoretical and organizational bases of financial management at all levels of the country's economic system are formed through scientific research in the field of administration

© Хомутенко А. В., 2017

and finance. The univocal of the interpretation of the financial science terms is promoted the essence understanding of financial processes and phenomena, which allows participants of the financial activities to apply the optimal set of methods and management tools. In this context, it is important to form semantic borders and pragmatic use of basic financial science terms, which include: community finance, public finance and government (state) finance. The study is showed that the regulatory uncertainty in these terms and scientific controversy around their definitions leads to a blurring of the semantic boundaries of such terms and not taking into account the pragmatics of their use. In order to solve this problem, a study was conducted etymology of individual words, picked pragmatics of their use, performed a comparative analysis of the economic relations that arise at different levels of the economic system and was proposed the definition of the term “community finances”, “public finances”, “government (state) finances”. The selection of characteristic features of certain economic relations arising in society was facilitated to the definition of clear semantic boundaries of these terms of financial science. Namely: the level of the economic system, the nature, the mandatory participants, the appointment and the funds of money, which are formed as a result of these economic relations. It is proved that the community finances cover all economic relations connected with the movement of a certain part of the community financial resources. The public finances makes up the part of these economic relations, which having imperative character. At the macro level this relations should be considered as a government (state) finances. The justified proposals to clarify of the semantic boundaries and pragmatic use of certain terms of the financial science will improve its theoretical foundations that, in our opinion, will have a positive impact on the management of the finances of the country.

Keywords: financial science, community finances, public finances, government (state) finances, community financial resources, pragmatic use of terms, semantic boundaries of terms.

JEL classification: E60, E69, H10, H19, H40, H80.

А. В. Хомутенко

*кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансов
Одеського національного економічного університету, Одеса, Україна*

ПРАГМАТИКА И СЕМАНТИКА ТЕРМИНОВ ФИНАНСОВОЙ НАУКИ “ОБЩЕСТВЕННЫЕ ФИНАНСЫ”, “ПУБЛИЧНЫЕ ФИНАНСЫ” И “ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ФИНАНСЫ”

Аннотация. Динамизм и сбалансированность социально-экономического развития страны в значительной степени зависят от ее финансового потенциала и системы управления финансами. Последняя, в свою очередь, основывается на определенных теоретико-организационных и нормативно-правовых началах. Теоретико-организационные основы системы управления финансами на всех уровнях экономической системы страны формируются посредством научных исследований. Однозначность толкования терминов финансовой науки способствует сущностному пониманию явлений и процессов, которое позволяет участникам соответствующей деятельности применять оптимальный набор методов и инструментов управления. В данном контексте важно сформировать семантические границы и прагматику употребления базовых терминов финансовой науки, к которым относим общественные финансы, публичные финансы и государственные финансы. Проведенное исследование показало, что нормативная неопределенность и научная полемика вокруг дефиниций названных терминов приводят к размыванию их семантических границ и неучитыванию прагматики употребления. С целью решения этой пробле-

мы были исследованы этимология отдельных слов, определена прагматика их употребления, осуществлен компаративный анализ экономических отношений, возникающих на различных уровнях экономической системы, и предложены дефиниции указанных терминов, раскрывающие их экономическую природу. Доказано, что общественные финансы охватывают все экономические отношения, связанные с движением определенной части общественных финансовых ресурсов. Элемент таких отношений, носящих императивный характер, составляют публичные финансы, которые на макроуровне следует считать государственными финансами. Обоснованные предложения по уточнению семантических границ и прагматики употребления отдельных терминов финансовой науки позволят усовершенствовать ее теоретические основы, что положительно скажется на управлении финансами страны.

Ключевые слова: финансовая наука, общественные финансы, публичные финансы, государственные финансы, общественные финансовые ресурсы, прагматика употребления терминов, семантические границы терминов.

Динамічні та масштабні перетворення всіх сфер суспільного життя відображаються на мові, лексика якої постійно поповнюється. У вжиток входять слова, які віддзеркалюють нові економічні, соціальні, культурні та науково-технічні реалії. Вони виражають сутність і матеріальний зміст понять, мають прагматику вживання та семантичні відтінки.

Писемне мовлення, подане в науковому стилі, метою якого є пояснення явищ (процесів) та результатів проведеного дослідження, потребує від його автора не лише логічності, лаконічності, послідовності викладення матеріалу та обґрунтованості тверджень, а й точності вжитої термінології [1]. Таким чином, терміни як специфічні поняття певної галузі науки повинні мати чіткі семантичні межі.

Вітчизняна фінансова наука постійно поповнюється термінами, які поновому розкривають сутнісний зміст окремих фінансових явищ (процесів), а отже, потребують формування прагматики вживання та своїх семантичних меж. До таких термінів належать “суспільні фінанси”, “публічні фінанси” та “державні фінанси”.

Проблемами фінансової науки займалися багато відомих зарубіжних та вітчизняних учених, серед яких: Дж. Б'юкенен, П. Джейн, Дж. Грубер, С. Л. Лондар, Р. Масгрейв, В. М. Опарін, В. М. Федосов [2–7], Ш. Бланкарт, В. М. Суторміна, В. Л. Андрущенко та ін.

Вагомий внесок у розвиток вітчизняної науки про державні фінанси зробили: Л. Л. Лазебник, С. Л. Лондар, В. М. Опарін, О. В. Тимошенко, В. М. Федосов, С. І. Юрій, П. І. Юхименко та ін. [5; 7; 8]. Публічні фінанси стали предметом досліджень С. М. Вдовенка, А. А. Нечай, Г. І. Тіктіна, В. Б. Тропіної [9–12]. Проте теоретичні й практичні аспекти суспільних фінансів ще не знайшли належного висвітлення у вітчизняній науковій думці.

Таким чином, незважаючи на вагомий науковий здобутки, досі існує неоднозначність у розумінні завдання й ролі фінансової науки, а також не визначено чітких семантичних меж окремих термінів.

Метою статті є уточнення прагматики та семантики таких термінів фінансової науки, як “суспільні фінанси”, “публічні фінанси” та “державні фінанси”.

Фінансова наука, яка досліджує відповідні явища та процеси, має на меті виявлення найоптимальніших напрямів здійснення як фінансової діяльності на окремих рівнях, так і фінансового господарства країни загалом. Дослідження цих явищ і процесів проводиться для глибшого розуміння економічної природи реальних подій у фінансовому житті суспільства. Теоретичне свідоцтво або вербальний знак окремої події суспільного життя [13; 14] відображається у фінансовій науці у вигляді терміна, використання якого дає змогу розкрити сутність та природу фінансового явища. Наприклад, до термінів, котрі характеризують фінансові явища суспільного життя, можна віднести: податки, доходи, витрати, бюджетний дефіцит, фонд грошових коштів, державні фінанси, публічні фінанси, суспільні фінанси.

Неоднозначність їх тлумачення призводить до розмивання семантичних меж та нівелювання прагматики вживання. До таких термінів, важливість розкриття дефініції яких не викликає сумнівів, належать “суспільні фінанси”, “публічні фінанси” та “державні фінанси”. Визначення їхніх семантичних відтінків дасть змогу розмежувати їх, що сприятиме не лише посиленню теоретичного базису фінансової науки, а й удосконаленню нормативно-правових й організаційних засад фінансово-управлінської діяльності в суспільстві.

Глобалізація всіх сфер суспільного життя веде до використання термінів іншомовного походження, які у вітчизняних публікаціях нерідко живаються без урахування особливостей лексики іншомовних джерел, коментарів, пояснень чи перекладу. Як приклад можна навести термін “публічні фінанси” (*public finance*), котрий у зарубіжній та українській науковій літературі підміняється поняттям “державні фінанси” [2; 15] або “суспільні фінанси” [6]. Отождолення цих термінів, на нашу думку, насамперед пов’язане з відсутністю їхніх чітких семантичних меж. Установлення їх можливе завдяки дослідженню етимології окремих слів і понять, визначенню прагматики їх ужитку, здійсненню компаративного аналізу економічних відносин, які виникають на різних рівнях економічної системи, та формуванню дефініції таких термінів фінансової науки. При цьому наголосимо, що проведене дослідження спрямоване на визначення економічної природи, сутності та призначення певних подій і процесів суспільного життя.

Перш ніж почати дослідження окремих фінансових явищ, зауважимо, що категорію “фінанси” необхідно розглядати як економічну та таку, котра характеризує певну частину відносин, які виникають у суспільстві. До таких суспільних відносин, зокрема, належать виробничі та грошові відносини [16, с. 21]. Саме тому категорія “фінанси” є абстрактно-теоретичною [16, с. 23], котра характеризує окремі сторони суспільного буття. На це необхідно зважати, визначаючи прагматику та семантику вживання окремих фінансових категорій, понять і термінів.

Почнемо дослідження з терміна “державні фінанси”, який серед названих є найпоширенішим у вітчизняній науці. Слово “держава” позначає суспільний інститут, форму організації суспільства. Наукові дискусії виникли

щодо структури та складових системи державних фінансів. Частина науковців, зокрема в підручнику “Теорія фінансів” (за заг. ред. В. М. Федосова та С. І. Юрія), до їхнього складу включає державний кредит [8, рис. 2.1]. Віддаючи належне науковому доробку вчених, ми не можемо погодитися з тим, що цей кредит є складовою системи державних фінансів. По-перше, він не є окремим фондом грошових коштів, а по-друге, система управління ним не має відокремлених від системи управління державним бюджетом організаційних засад. На наш погляд, про державний кредит треба говорити як про фінансову категорію, котра являє собою економічні відносини, що виникають при здійсненні державою бюджетного кредитування та запозичень. Крім того, дискусійною є думка авторів згаданого підручника щодо включення до системи державних фінансів зведеного бюджету (сукупність “державного й місцевих бюджетів”) та фінансів державного сектору (сукупність “фінансів державних підприємств і муніципального господарства”) [8, рис. 5.1]. Це пов'язано з тим, що, відповідно до норм Бюджетного кодексу України, зведений бюджет є лише “сукупністю показників бюджетів, що використовуються для аналізу та прогнозування економічного і соціального розвитку держави” [17, ст. 6].

Варто зауважити, що і в інших роботах вітчизняних науковців містяться дискусійні положення щодо складу державних фінансів. Так, С. Л. Лондар та О. В. Тимошенко до їх складу включають загальнодержавні та місцеві фінанси [5, рис. 6.1]. Вважаємо, місцеві фінанси формуються як самостійна складова фінансової системи держави, оскільки їхнім головним суб'єктом є не державні органи, а територіальна громада та органи місцевого самоврядування, правовий статус яких закріплено в Конституції України [18, ст. 140]. Крім того, до місцевих фінансів науковці відносять: місцеві бюджети, регіональні фонди, місцеві позики, фінанси муніципальних підприємств. Однак, згідно з вітчизняним законодавством, в Україні немає муніципалітетів як адміністративно-територіальних одиниць. Розуміючи, що йдеться про загальнотеоретичне уявлення фінансів на мезорівні, вважаємо доцільнішим термін “місцеві”, а щодо підприємств (установ, організацій та майна), які належать територіальній громаді, – комунальні (відповідно до форм власності, встановлених Цивільним кодексом України [19, ст. 327]). На нашу думку, місцеві фінанси є складовою суспільних фінансів країни нарівні з державними.

Відсутність у галузі фінансів категоріально-понятійної чистоти призводить до розмивання семантичних меж терміна “державні фінанси”. У свою чергу, це негативно впливає на процес управління державними фінансами. Тому необхідно сформулювати чітке теоретичне підґрунтя окремої сфери економічних відносин, що отримала назву “державні фінанси”.

З метою визначення семантичних меж терміна “державні фінанси” зауважимо, що результатом фінансових відносин є формування та використання фондів грошових коштів. При цьому треба враховувати, що такі фонди створюються на різних рівнях економічної системи. У результаті руху вхідних фінансових потоків на макrorівні утворюються централізовані фонди

грошових коштів: державний бюджет та державні позабюджетні цільові фонди (наприклад, соціального страхування). Вхідні фінансові потоки таких фондів утворюються в результаті розподілу й перерозподілу ВВП (в окремих випадках – шляхом приватизації національного багатства) відповідно до чинних у країні правових норм. Унаслідок вторинного перерозподілу ВВП через централізовані фонди утворюються вихідні фінансові потоки, які можуть формувати фонди коштів суб'єктів господарювання державного сектору економіки. До таких суб'єктів слід відносити підприємства (установи, організації), в яких не менше 50 % власного капіталу належить державі (або частка його становить величину, котра забезпечує державі право вирішального впливу на діяльність цих суб'єктів) [20, ст. 22]. Тобто джерелом утворення децентралізованих фондів коштів таких суб'єктів є державний бюджет. Отже, у результаті руху частини суспільних фінансових ресурсів, які є матеріальним змістом державних фінансів, формуються: державний бюджет, державні позабюджетні цільові фонди грошових коштів та децентралізовані фонди грошових коштів суб'єктів господарювання державного сектору економіки.

Варто зауважити, що елементи державних фінансів України закріплено нормами права, наприклад, у розпорядженні Кабінету Міністрів України “Про стратегію розвитку системи управління державними фінансами” визначено, що: “до складу системи управління державними фінансами входять... зокрема державний бюджет, місцеві бюджети, позабюджетні фонди, фінанси державного корпоративного сектору” [21]. Водночас, на нашу думку, варто уточнити, які саме місцеві бюджети (бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування [17, ст. 2.34]) є елементами державних фінансів. Крім того, поняття “фінанси державного корпоративного сектору” звужує господарську діяльність держави лише до такої, яка спрямована на отримання прибутку.

Міжнародними рекомендаціями до формування Системи національних рахунків встановлено, що сектор загальнодержавного управління (*the general government sector*) включає: центральні, регіональні та місцеві органи державного управління й створені ними фонди соціального забезпечення [22, с. 65]. Таким чином, у цьому документі визначено суб'єктів державного управління, котрі є учасниками економічних відносин, які можна вважати державними фінансами.

Усе викладене дає змогу сформулювати узагальнювальну дефініцію терміна “державні фінанси”, що розкриватиме економічну природу цього явища. *Державні фінанси* – це економічні відносини, котрі мають імперативний характер, результатом яких є рух частини суспільних фінансових ресурсів, що формують державні централізовані фонди грошових коштів (у т. ч. бюджетні та позабюджетні цільові) та децентралізовані фонди грошових коштів суб'єктів господарювання державного сектору економіки з метою задоволення суспільних інтересів та надання суспільних благ і послуг населенню країни. Під *суспільними фінансовими ресурсами* слід ро-

зуміти кошти, які утворюються в результаті розподілу й перерозподілу (в т. ч. вторинного – через бюджети різних рівнів) *валового внутрішнього продукту* з метою забезпечення збалансованого динамічного розвитку соціально-економічної системи.

Схожі з державними фінансами ознаки мають економічні відносини, котрі називають *публічними фінансами*. У вітчизняній науковій літературі вони стали предметом досліджень порівняно недавно, тоді як на Заході дискусії навколо економічної природи публічних фінансів тривають уже давно. Приміром, П. Джейн досліджує природу публічних фінансів шляхом проведення компаративного аналізу поглядів економістів XIX–XX ст. на поняття “публічні фінанси”, розмежування публічних і приватних фінансів та формування цілей перших. У результаті науковець наголошує, що публічні фінанси пов’язані з діяльністю органів влади, метою якої є: розміщення обмежених ресурсів, розподіл суспільних доходів і багатства, забезпечення економічного зростання та стабільності (повна зайнятість, порівняно стабільні ціни) [3, с. 2–12]. Також П. Джейн зауважує, що публічні фінанси, на відміну від приватних, покликані сприяти добробуту суспільства загалом, а не окремих індивідуумів. Отже, науковець визначає окремі ознаки публічних фінансів, однак, на нашу думку, не розмежовує державні, публічні та суспільні фінанси.

Сучасний американський економіст Дж. Грубер, котрий займається проблематикою публічних фінансів та публічної політики (*Public Finance and Public Policy*), робить акцент на дослідженні публічними фінансами “ролі держави в економіці” (*“the role of the government in the economy”*) [4]. Крім того, він зазначає, що результатом таких досліджень мають бути відповіді на питання: коли й чому державі необхідно втручатися в економіку; яким чином це слід робити; який буде від цього ефект? На нашу думку, науковець розглядає економічні відносини держави як політичного утворення загалом, без виокремлення рівнів економічної системи й учасників таких відносин, без уточнення того, що частину своїх повноважень із надання суспільних благ органи державної влади делегують громадянському суспільству в особі органів місцевого самоврядування. Варто також зауважити, що переклад книги Дж. Грубера отримав назву “Державні фінанси та державна політика” [23]. Тому, певно, американський економіст усе ж має на увазі державні фінанси у наведеному визначенні цього терміна.

Аналіз іноземної наукової та публіцистичної літератури показує, що дефініція терміна “публічні фінанси” часто окреслює певні практичні аспекти цього фінансового явища, а не розкриває його економічну природу. На підтвердження цієї тези наведемо тлумачення поняття “публічні фінанси” з американського бізнес-словника он-лайн. Згідно з ним, публічні фінанси – це зібрані податки з тих, хто отримує вигоду від надання суспільних благ з боку держави, а також використання цих коштів для виробництва й розподілу суспільних благ [24]. Крім того, офіційні публікації Європейської комісії демонструють, що в практичній площині публічні фінанси пов’язують із державними доходами (у складі яких важлива роль відводиться системі

оподаткування), державними витратами (звертається увага на пріоритетність державних інвестицій), а також із державним дефіцитом і боргом [25].

Проведений огляд зарубіжної літератури показав, що наукова спільнота по-різному тлумачить сутність публічних фінансів: одні розділяють державну (*government*) та публічну (*public*) сфери, а отже, й економічні відносини, які виникають між суб'єктами, тоді як інші науковці ототожнюють їх. Усе це зумовлює встановлення семантичних меж терміна “публічні фінанси”. Спершу варто визначити розуміння слова “публічний”. У вітчизняних словниках воно тлумачиться як “прилюдний, привселюдний, гласний, відкритий” [14; 26]. Зауважимо, що це слово останнім часом набуло широкого вжитку як у вітчизняних наукових публікаціях, так і в нормативно-правових актах.

Зокрема, у законодавстві слово “публічні” застосовується щодо акціонерних товариств, зобов'язаних оприлюднювати на веб-сайтах результати своєї фінансової діяльності [27, ст. 1]. Хоча економічні відносини, у процесі яких формуються та використовуються фонди грошових коштів публічних акціонерних товариств, і є відкритими, вони не імперативні. Тобто певну частину цих відносин можна вважати публічними фінансами лише тоді, коли одним із суб'єктів виступають органи державної влади та місцевого самоврядування, які формують владні приписи й вимагають беззастережного підпорядкування.

Згідно із Законом України “Про відкритість використання публічних коштів” до них віднесено: “кошти державного бюджету, бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів, кредитні ресурси, надані під державні та місцеві гарантії, кошти Національного банку України, державних банків, державних цільових фондів, Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, а також кошти суб'єктів господарювання державної й комунальної власності, отримані ними від їхньої господарської діяльності” [28, ст. 1]. Погоджуючись із тим, що всі перераховані установи є учасниками фінансових відносин, у результаті яких формуються та використовуються відповідні фонди грошових коштів, вважаємо недоречним виділення окремих установ, котрі здійснюють управління державними коштами. Наприклад, НБУ, хоч і є особливим центральним органом державного управління [29, ст. 2], виступає одним із суб'єктів (разом з іншими), що представляють державу в фінансових відносинах. Крім того, публічний характер коштів може й не означати публічності економічних відносин, у результаті яких формуються фонди цих коштів. Вважаємо, що останній передбачає розкриття інформації не лише про здійснювані операції (господарський зміст, суми та ін.), а й про суб'єктів, які при цьому задіяні.

Відповідно до Бюджетного кодексу України, з дотриманням принципу публічності та прозорості повинні складатися, затверджуватися та використовуватися державний і місцевий бюджети [17, ст. 7] (централізовані фонди грошових коштів). Таким чином, економічні відносини, у результаті яких формуються й використовуються централізовані фонди, мають бути

публічними. З цією тезою погоджується значна частина вітчизняних науковців як зі сфери фінансів, так і галузі державного управління та фінансового права (табл. 1).

Проведене дослідження свідчить, що вітчизняні науковці одноставні лише у включенні до публічних фінансів державних фінансів. Щодо зарахування до публічних фінансів економічних відносин, які функціонують на мезорівні, думки не збігаються: одні вчені вважають публічними фінанси органів місцевого самоврядування, інші – місцеві фінанси. На нашу думку, включення фінансів органів місцевого самоврядування до складу публічних фінансів є некоректним, оскільки, таким чином, публічними є лише фінансові відносини цих органів. За такого підходу до поділу фінансів за суб'єктом, а не за рівнем економічної системи, упускаються фінансові відносини на місцевому рівні загалом, учасниками яких виступають і органи місцевого самоврядування, органи державної влади на місцях, і суб'єкти, котрі беруть участь у створенні сукупного суспільного продукту на мезорівні. Тому дотримуємося позиції щодо віднесення до складу публічних фінансів місцевих фінансів, оскільки вони являють собою економічні відносини, результатом яких є рух частини суспільних фінансових ресурсів, що формують фонди грошових коштів на мезорівні (зокрема, місцеві бюджети, фонди коштів комунальних підприємств, установ) із метою задоволення суспільних інтересів в окремих адміністративно-територіальних одиницях.

Деякі науковці до сфери публічних фінансів відносять фінанси суспільного (соціального) призначення [11; 12]. Такі фінанси, на їхню думку, охоплюють: публічні солідарні фонди обов'язкового соціального страхування та публічні накопичувальні фонди коштів обов'язкового соціального страхування, зокрема недержавні пенсійні фонди (НПФ). Як зазначалося, економічні відносини, у результаті яких формуються фонди обов'язкового соціального страхування, є частиною державних фінансів. Ці фонди є позабюджетними, централізованими фондами коштів, формування яких здійснюється під дією владних приписів та директив. Тобто фонди

Таблиця 1. Матриця наукових тлумачень терміна “публічні фінанси”

Науковці	Склад публічних фінансів				
	Державні фінанси	Місцеві фінанси	Фінанси органів місцевого самоврядування	Фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування	Фінанси суспільного (соціального) призначення
Тіктін Г. І. [10]	+	+	–	–	–
Тропіна В. Б. [11]	+	–	+	+	–
Вдовенко С. М. [12]	+	–	+	–	+
Нечай А. А. [13]	+	–	+	–	+
Корецька С. О. [30]	+	–	+	+	–
Бойко С. В. [31]	+	+	–	–	–

Складено автором.

загальнообов'язкового соціального страхування можна віднести до публічних фінансів. Проте щодо включення до складу публічних фінансів економічних відносин, унаслідок яких формуються НПФ, зауважимо, що такі відносини не є імперативними, а мають добровільний характер, тоді як саме імперативний характер є невід'ємною ознакою публічних фінансів.

Підсумовуючи результати дослідження прагматики вживання терміна “публічні фінанси”, зазначимо, що він повинен використовуватися лише тоді, коли йдеться про економічні відносини імперативного характеру, результатом котрих є рух частини суспільних фінансових ресурсів, які формують централізовані фонди грошових коштів та фонди грошових коштів суб'єктів господарювання державної й комунальної форми власності з метою задоволення суспільних інтересів та надання суспільних благ і послуг населенню.

Дослідження показало, що окремі науковці до сфери публічних фінансів зараховують економічні відносини, які, на наш погляд, є не публічними, а суспільними фінансами. Це зумовлює необхідність визначення семантичних меж та прагматики вживання терміна “суспільні фінанси”.

Попри багатолітню практику вживання слова “суспільний” (сукупний суспільний продукт, суспільний поділ праці, суспільне виробництво, суспільний вибір, суспільні блага і т. ін.), термін “суспільні фінанси” не має однозначного тлумачення та особливої, характерної лише для нього прагматики вживання й семантичних меж. Категорія “суспільний”, запроваджена в науковий обіг К. Марксом, означає: такий, що належить певній організованій сукупності людей (суспільству).

Завданням суспільних фінансів, на відміну від публічних та державних, є задоволення не лише суспільних, а й індивідуальних інтересів. На підтвердження їхньої виняткової ролі в цьому можна навести норму Закону України “Про громадські об'єднання”. На рівні громадських об'єднань (громадських організацій та громадських спілок) виникають економічні відносини, результатом яких є рух частини суспільних фінансових ресурсів, котрі формують децентралізовані фонди грошових коштів таких об'єднань з метою “задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів” [32, ст. 1]. Встановлено, що діяльність громадських об'єднань ґрунтується на певних принципах, зокрема “прозорості, відкритості та публічності” [32, ст. 3]. Водночас така прозорість і відкритість стосується лише членів громадського об'єднання (окремої частини суспільства), котрі мають право доступу до будь-якої інформації щодо діяльності такого суб'єкта господарювання. Виконання громадським об'єднанням принципу публічності передбачає, що воно зобов'язане інформувати громадськість про свою мету та діяльність. Однак нормативно не визначено вид публічної інформації та механізми її розкриття. Крім того, економічні відносини, які виникають, не є імперативними. Отже, фінанси громадських об'єднань є суспільними, а не публічними.

Суспільні фінанси виконують свою функцію задоволення індивідуальних інтересів, коли здійснюються економічні відносини, у результаті яких формуються, розподіляються та використовуються децентралізовані фонди суб'єктів господарювання приватного сектору.

У науковій літературі застосовується також термін “національні фінанси”, типологію досліджень якого провів С. М. Голубка [33]. “Національний” означає такий, що належить державі, народу, нації [15]. На нашу думку, варто розділяти поняття “національний” і “державний”. Семантичні межі останнього чітко визначені на початку дослідження. Отже, розглянемо інші тлумачення слова “національний”, зокрема як “народний”. Етимологічно лексема “народ” походить від слова “етнос” – спільнота людей, яку вирізняє мова, культура, ментальність [34, с. 173]. Виходячи з цього, економічні відносини, пов'язані з рухом частини суспільних фінансових ресурсів, називатимуться народними (а не національними) фінансами лише тоді, коли йдеться про певну спільноту, якій властиві зазначені характеристики. Слово “національний” є похідним від “нація”. Під нацією необхідно розуміти соціокультурну спільноту людей, котрі прихильні до одних і тих самих фундаментальних суспільних цінностей та визначають підвалини сучасної правової держави [35, с. 262]. У такому контексті нацією є громадянське суспільство, котре через свої структурні елементи (об'єднання та організації) забезпечує демократичний розвиток країни. Отже, частина економічних відносин громадянського суспільства, у певних випадках (наприклад, коли йдеться про громадські об'єднання), може називатися національними фінансами. Проте вважаємо проблематичним та недоцільним виокремлення таких економічних відносин.

Зважаючи на результати дослідження, до економічних відносин спільноти, котра проживає на території певної країни, має застосовуватися термін “суспільні фінанси”.

Терміни “суспільні фінанси”, “публічні фінанси” та “державні фінанси” не можна ототожнювати, оскільки вони мають різну прагматику вжитку й семантичні відтінки. За результатами проведеного дослідження ми дійшли висновку, що якщо розглядати фінанси за сферою економічних відносин, то найширшим поняттям є суспільні фінанси. Частина економічних відносин, котрі виникають у сфері суспільних фінансів, є публічними фінансами, які, у свою чергу, складаються з державних та місцевих фінансів. Критерії, за якими необхідно розділяти названі відносини, наведено в табл. 2.

Отже, нормування прагматики й семантики вживання термінів фінансової науки сприятиме вдосконаленню її теоретичних засад, позитивно відобразиться на правовому регулюванні фінансової діяльності та практиці управління фінансовими явищами й процесами. Саме тому важливо визначити дефініції термінів “суспільні фінанси”, “публічні фінанси” й “державні фінанси”, які розкриватимуть сутність та економічну природу окремих явищ економічного життя суспільства, матимуть семантичні відтінки й виражатимуть прагматику вживання цих термінів.

Таблиця 2. Критерії розмежування термінів “суспільні фінанси”, “публічні фінанси” та “державні фінанси”

Критерій	Суспільні фінанси	Публічні фінанси	Державні фінанси
Рівень економічної системи	Усі рівні (макро-, мезо-, мікро-)	Макро- та мезорівень	Макрорівень
Характер економічних відносин	Не визначений	Імперативний	Імперативний
Обов'язкові учасники економічних відносин	Суспільство загалом та/або його окремі суб'єкти	Органи державної влади та місцевого самоврядування	Органи державної влади
Фонди, що формуються	Централізовані й децентралізовані	Централізовані фонди, державні та місцеві позабюджетні цільові фонди, фонди суб'єктів господарювання державної та комунальної форм власності	Централізовані фонди, державні позабюджетні цільові фонди, фонди суб'єктів господарювання державної форми власності
Призначення	Задоволення як суспільних, так й індивідуальних інтересів	Задоволення суспільних інтересів, надання якісних та повноцінних суспільних благ і послуг	
Транспарентність інформації	Не обов'язкова умова	Обов'язкова умова (за винятком державної, банківської та комерційної таємниці)	

Складено автором.

За результатами дослідження ми дійшли висновку, що *суспільні фінанси* охоплюють усі економічні відносини країни, результатом яких є рух частини фінансових ресурсів, спрямованих на задоволення і суспільних, й індивідуальних інтересів. Окремою частиною таких відносин, котрі мають імперативний характер та в результаті яких формуються централізовані фонди грошових коштів, державні та місцеві позабюджетні цільові фонди й фонди суб'єктів господарювання державної й комунальної форми власності, є *публічні фінанси*. Частина публічних фінансів, економічні відносини яких не враховують фінансів мезорівня (місцеві бюджети та фінанси підприємств комунальної форми власності), є *державними фінансами*. Таким чином, встановлено прагматику та семантику вживання термінів “суспільні фінанси”, “публічні фінанси” та “державні фінанси”.

Насамкінець зауважимо, що вітчизняна наукова спільнота вводить у вжиток нові поняття, поширені в західних публікаціях. Погоджуючись із необхідністю формування нових підходів як у теорії фінансів, так і в практиці управління ними, вважаємо, що сформовані в Україні теоретичні засади фінансової сфери мають стати підґрунтям реформаційних процесів у цій царині, а нова для вітчизняної науки термінологія повинна набути чітко окреслених семантичних меж і прагматики вживання.

Список використаних джерел

1. Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту. Київ: Вид-во Київського ун-ту, 1970. 306 с.
2. Buchanan J. M. Public Finance in Democratic Process. Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1967.

3. Jain P. C. Economics Of Public Finance. New Delhi: Set Atlantic Publishers & Distributors, 1989. Vol. 3. 628 p. URL: https://books.google.com.ua/books?id=L2AaHEMv7qeoC&pg=PA2&dq=Public+finance+definition&redir_esc=y&hl=ru#v=onepage&q=Public%20finance%20definition&f=false.

4. Gruber J. Public Finance and Public Policy. New York: Worth Publications, 2011. 860 p. URL: blog.sciencenet.cn/home.php?mod=attachment&id=24268.

5. Лондар С. А., Тимошенко О. В. Фінанси: навч. посіб. Вінниця: Нова книга, 2009. 384 с. URL: http://libfree.com/192110550-finansifinansi_londar_sl.html.

6. Б'юкенен Д. М., Масгрейв Р. А. Суспільні фінанси і суспільний вибір. Два протилежних бачення держави/пер. з англ. А. Ю. Іщенко; наук. ред. С. Слухай. Київ: КМ "Академія", 2004. 176 с.

7. Опарін В. М., Федосов В. М., Юхименко П. І. Українська класична школа публічних фінансів. *Фінанси України*. 2015. № 10. С. 7–31.

8. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, А. Л. Лазебник та ін.; за заг. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. Київ: ЦУА, 2010. 576 с. URL: http://kneu.edu.ua/science_kneu/scientific_schools/spf/spf_praci/spf_prazi/teorfin/.

9. Тиктин Г. И. Очерки по общей теории публичных финансов. Предмет и основоположения финансовой науки (I–III). *Журнал научно-исследовательских кафедр в Одессе*. 1926. Т. II, № 2, кн. 1: Опыт построения теоретической финансовой науки на публично-экономической основе. 108 с.

10. Тропіна В. Б. До питання про публічні фінанси. *Фінанси України*. 2009. № 12. С. 28–34. URL: <http://library.if.ua/articles/article-45>.

11. Вдовенко С. М., Шульга Ю. В. Проблеми та перспективи формування сучасної системи публічних фінансів. *Науковий вісник ЧДІЕУ*. 2012. № 2 (14). С. 166–170. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:isG42MHvfrgJ:irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3F3COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/NvChdiu_2012_2_27.pdf+&cd=10&hl=ru&ct=clnk&gl=ua.

12. Нечай А. А. Правові проблеми регулювання публічних видатків у державі: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2005. 40 с.

13. Чуньков Ю. И. Экономическое явление, форма, содержание и сущность. *Экономическая теория*. Ч. 1. URL: http://psyera.ru/ekonomicheskoe-yavlenie-forma-soderzhanie-i-sushchnost_9088.htm.

14. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980). URL: <http://sum.in.ua/s/publicnyj>.

15. Новые государственные финансы. Ответ на глобальные вызовы/под. ред. И. Кауль, П. Кунсисаньо; пер. с англ. И. Гуровой. Нью-Йорк; Оксфорда, 2006. URL: <http://web.undp.org/thenewpublicfinance/overview/russian.pdf>.

16. Государственные финансы: учеб. пособие для студентов экон. вузов и фак./В. М. Федосов, А. Д. Буряк, Д. Д. Бутаков и др.; под ред. В. М. Федосова, С. Я. Огородника и В. Н. Суторминой. Киев: Лыбидь, 1991. 276 с.

17. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

18. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

19. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

20. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

21. Про стратегію розвитку системи управління державними фінансами: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 № 774-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/774-р>.

22. System of National Accounts, 2008 / European Commission; International Monetary Fund; World Bank. New York: United Nations, 2009. 722 p. URL: <http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/SNA2008.pdf>.

23. Грубер Дж. Государственные финансы и государственная политика: пер. с англ. Москва: Бизнес Атлас, 2012. 704 с.

24. Business dictionary. URL: <http://www.businessdictionary.com/definition/public-finance.html>.

25. Public finances in the EU. European Commission: офіційний веб-сайт. URL: http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/public_finances/index_en.htm.

26. Словник іншомовних слів. URL: <http://www.rozum.org.ua/index.php?a=term&d=18&t=28290>.

27. Про акціонерні товариства: закон України від 17.09.2008 № 514-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.

28. Про відкритість використання публічних коштів: закон України від 11.02.2015 № 183-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/183-19>.

29. Про Національний банк України: закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

30. Корецька С. О. Аналіз категоріального апарату публічних фінансів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 19. С. 25–27. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:i39F6asDTA0J:www.investplan.com.ua/pdf/19_2011/9.pdf+&cd=19&hl=ru&ct=clnk&gl=ua.

31. Бойко С. Публічні фінанси у контексті генези та еволюції понятійно-категоріального апарату фінансової науки. *Економіст*. 2015. № 10. С. 31–35. URL: <http://ua-ekonomist.com/archive/2015/10/Boyko.pdf>.

32. Про громадські об'єднання: закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.

33. Голубка С. М. Типологія досліджень національних фінансів. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 7 (133). С. 7–15. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:dQtCSZ6d-tQJ:irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/ape_2012_7_2.pdf+&cd=4&hl=ru&ct=clnk&gl=ua.

34. Етимологічний словник української мови: у 7 т. / редкол.: О. С. Мельничук (гол. ред.) та ін.; Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР. Київ: Наук. думка, 1982. Т. 1: А–Г / уклад.: Р. В. Болдирев та ін. 632 с. URL: http://litopys.org.ua/djvu/etymolog_slovnyk.htm.

35. Цивилизационные модели современности и их исторические корни / Ю. Н. Пахомов, С. Б. Крымский, Ю. В. Павленко и др.; под ред. Ю. Н. Пахомова. Киев: Наук. думка, 2002. 630 с.

References

1. Koval', A. P. (1970). *Naukovy`j sty`l` suchasnoyi ukrayins`koyi literaturnoyi movy`*. *Struktura naukovo`ho tekstu* [Scientific style of modern Ukrainian language. The structure of scientific text]. Ky`yiv: Vy`davny`ctvo Ky`yivs`koho universy`tetu [in Ukrainian].

2. Buchanan, J. M. (1967). *Public Finance in Democratic Process*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press.

3. Jain, P. C. (1989). *Economics Of Public Finance* (Vol. 3). New Delhi: Atlantic Publishers & Distributors. Retrieved from https://books.google.com.ua/books?id=L2AhEMv7qeoC&pg=PA2&dq=Public+finance+definition&redir_esc=y&hl=ru#v=onepage&q=Public%20finance%20definition&f=false.

4. Gruber, J. (2011). *Public Finance and Public Policy*. New York: Worth Publications. Retrieved from blog.sciencenet.cn/home.php?mod=attachment&id=24268.

5. Londar, S. L., Ty`moshenko, O. V. (2009). *Finansy`* [Finances]. Vinny`cya: Nova kny`ha. Retrieved from http://libfree.com/192110550-finansifinansi__londar_sl.html [in Ukrainian].

6. Buchanan, J. M., Musgrave, R. A. (2004). *Suspil`ni finansy` i suspil`ny`j vy`bir. Dva proty`lezhny`kh bachennya derzhavy`* [Public Finance and Public Choice: Two Contrasting Visions of the State]. Ky`yiv: KM "Akademiya" [in Ukrainian].

7. Oparin, V. M., Fedosov, V. M., & Yukhy`menko, P. I. (2015). Ukrayins`ka klasy`chna shkola publichny`kh finansiv [Ukrainian classical school of public finance]. *Finansy` Ukrayiny`* [Finance of Ukraine], 10, 7–31 [in Ukrainian].

8. Fedosov, V. M., Yuriy, S. I. (Eds.). (2010). *Teoriya finansiv* [Theory of Finance]. Ky`yiv: Centr uchbovoyi literatury`. Retrieved from http://kneu.edu.ua/ua/science_kneu/scientific_schools/spf/spf_praci/spf_prazi/teorfin/ [in Ukrainian].

9. Tikhtin G. I. (1926). Ocherki po obshhej teorii publichny`kh finansov. Predmet i osnovopolozheniya finansovoj nauki (I–III) [Essays on the general theory of public finance. Subject and basic principle of financial science (I–III)]. *Zhurnal nauchno-issledovatel`skikh kafedr v Odesse* [Journal of research departments in Odessa]. Vol. II, Iss. 2, Pt. 1 [in Russian].

10. Tropina, V. B. (2009). Do py`tannya pro publichni finansy` [On the question of public finances]. *Finansy` Ukrayiny`* [Finance of Ukraine], 12, 28–34. Retrieved from <http://library.if.ua/articles/article-45> [in Ukrainian].

11. Vdovenko, S. M., Shul`ha, Yu. V. (2012). Problemy` ta perspektyvy` formuvannya suchasnoyi sy`stemy` publichny`kh finansiv [Problems and prospects of forming modern system of public finances in Ukraine]. *Naukovy`j visny`k ChDIEU* [Scientific Journal of ChDIEU], 2 (14), 166–170. Retrieved from http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:isG42MHvfrgJ:irbis-nbuv.gov.ua/cgibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/NvChdieu_2012_2_27.pdf+&cd=10&hl=ru&ct=clnk&gl=ua [in Ukrainian].

12. Nechaj, A. A. (2005). *Pravovi problemy` rehulyuvannya publichny`kh vy`datkiv u derzhavi* [Legal problems of regulation of public expenditure in the country] (Unpublished master's thesis). Ky`yiv`s`ky`j nacional`ny`j universy`tet imeni Tarasa Shevchenka, Ky`yiv [in Ukrainian].

13. Chun`kov, Yu. I. (n. d.). E`konomicheskoe yavlenie, forma, sodержanie i sushhnost` [Economic phenomena, form, content and essence]. In *E`konomicheskaya teoriya* [Economic theory] (Vol. 1). Retrieved from http://psyera.ru/ekonomicheskoe-yavlenie-forma-soderzhanie-i-sushchnost_9088.htm.

14. Slovny`k ukrayins`koyi movy`. Akademichny`j tлумachny`j slovny`k (1970–1980). [Ukrainian Dictionary. Academic Dictionary (1970-1980)]. Retrieved from <http://sum.in.ua/s/publichnyj> [in Ukrainian].

15. Kaul, I., Conceicao, P. (Eds.). (2006). *Novy`e gosudarstvenny`e finansy`. Otvet na global`ny`e vy`zovy`* [The new public finance: responding to global challenges]. New York; Oxford. Retrieved from <http://web.undp.org/thenewpublicfinance/overview/russian.pdf> [in Russian].

16. Fedosov, V. M., Ogorodnik, S. Ya., & Sutormina, V. N. (Eds.). (1991). *Gosudarstvenny`e finansy`* [Public finance]. Kiev: Ly`bid` [in Russian].

17. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). *Byudzhetny`j kodeks Ukrayiny`* [Budget Code of Ukraine] (Law No. 2456-VI, July 8). Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> [in Ukrainian].

18. Verkhovna Rada of Ukraine. (1996). *Konsty`tuciya Ukrayiny`* [Constitution of Ukraine] (Law No. 254к/96-ВР, June 28). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> [in Ukrainian].

19. Verkhovna Rada of Ukraine. (2003). *Cy`vil`ny`j kodeks Ukrayiny`* [Civil Code of Ukraine] (Law No. 435-IV, January 1). Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15> [in Ukrainian].

20. Verkhovna Rada of Ukraine. (2003). *Hospodars`ky`j kodeks Ukrayiny`* [Economic Code of Ukraine] (Law No. 436-IV, January 1). Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15> [in Ukrainian].

21. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2013). *Pro stratehiyu rozvy`tku sy`stemy` upravlinnya derzhavny`my` finansamy`* [On the strategy of public finance management] (Order No. 774-p, August 1). Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/774-2013-p> [in Ukrainian].

22. European Commission, International Monetary Fund, World Bank. (2009). *System of National Accounts 2008*. Retrieved from <http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/SNA2008.pdf>.

23. Gruber, J. (2012). *Gosudarstvenny'e finansy' i gosudarstvennaya politika* [Public finance and public policy]. Moscow: Bizstven Atlas [in Russian].
24. Business dictionary. (n. d.). Retrieved from <http://www.businessdictionary.com/definition/public-finance.html>.
25. European Commission. (n. d.). *Public finances in the EU*. Retrieved from http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/public_finances/index_en.htm.
26. Slovnyk inshomovnykh sliv [Dictionary of foreign words]. Retrieved from <http://www.rozum.org.ua/index.php?a=term&d=18&t=28290> [in Ukrainian].
27. Verkhovna Rada of Ukraine. (2008). *Pro akcionerni tovarystva* [About Joint Stock Company] (Law No. 514-VI, September 17). Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17> [in Ukrainian].
28. Verkhovna Rada of Ukraine. (2015). *Pro vidkrytist' vykorystannya publichnykh koshtiv* [On the open use of public funds] (Law No. 183-VIII, February 11). Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/183-19> [in Ukrainian].
29. Verkhovna Rada of Ukraine. (1999). *Pro Nacional'nyj bank Ukrayiny* [On the National Bank of Ukraine] (Law No. 679-XIV, May 20). Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-14> [in Ukrainian].
30. Korec'ka, S. O. (2011). Analiz katehorial'noho aparatu publichnykh finansiv [Analysis of categorical apparatus of public finance]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid* [Investment: practice and experience], 19, 25–27. Retrieved from http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:i39F6asDTA0:www.investplan.com.ua/pdf/19_2011/9.pdf+&cd=19&hl=ru&ct=clnk&gl=ua [in Ukrainian].
31. Bojko, S. (2015). Publichni finansy u konteksti henezhy ta evolyuciyi ponyatijno-katehorial'noho aparatu finansovoyi nauky [Public finances in the context of the genesis and evolution of conceptual and categorical apparatus of financial science]. *Ekonomist* [Economist], 10, 31–35. Retrieved from <http://ua-ekonomist.com/archive/2015/10/Boyko.pdf> [in Ukrainian].
32. Verkhovna Rada of Ukraine. (2012). *Pro hromads'ki ob'yednannya* [On public associations] (Law No. 4572-VI, March 22). Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> [in Ukrainian].
33. Holubka, S. M. (2012). Ty'polohiya doslidzhen' nacional'nykh finansiv [Typology of national finance reserches]. *Aktual'ni problemy ekonomiky* [Recent economic problems], 7 (133), 7–15. Retrieved from http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:dQtCSZ6d-tQ:irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/ape_2012_7_2.pdf+&cd=4&hl=ru&ct=clnk&gl=ua [in Ukrainian].
34. Mel'ny'chuk, O. S. (Ed.). (1982). *Ety'molohichnyj slovnyk ukrayins'koyi movy* [Etymology dictionary of Ukrainian language] (Vol. 1). Ky'yiv: Naukova dumka. Retrieved from http://litopys.org.ua/djvu/etymolog_slovyk.htm [in Ukrainian].
35. Pakhomov, Yu. N. (Ed.). (2002). *Civilizacionny'e modeli sovremennosti i ikh istoricheskie korni* [Civilizational model of modernity and its historical roots]. Kiev: Naukova dumka [in Russian].